

die Verarbeitung der auditiven Inhalte im akustischen Arbeitsgedächtnis vonstattengeht [Kerres 2018: 184, online]. Deshalb ist es wichtig, bei der Entwicklung der AR-Tools die Informationsverarbeitung zu berücksichtigen. Um eine Überforderung der Lernenden zu vermeiden, empfiehlt es sich, die AR-Lerninhalte aufgrund der Begrenzung der Kapazität und Aufnahmefähigkeit des Arbeitsgedächtnisses auf das Wichtigste zu reduzieren. Weiterhin sollten verbale Erklärungen Bilder überlagern, um den Verständnisprozess zu vereinfachen.

Virtuell und *Augmented Reality* lassen sich als Element des E-Learnings in allen Lerntheorien einsetzen [vgl. Kerres 2018: 146 ff., online], wobei die multimedialen Inhalte allen Lerntypen entsprechen können. Die Informationsvermittlung durch mehrere Sinne (AR-Einsatz) ermöglicht einen nachhaltigeren Wissenserwerb. Mittels der *Virtuell* und *Augmented Reality* Technologien vollzieht sich ein erfolgreiches, schülerorientiertes und interkulturelles Lernen mit einer Bereicherung durch neue Formen und Lernmethoden des Lernprozesses.

References

1. Bremer, Claudia (2000). Virtuelles Lernen in Gruppen: Rollenspiele und Online-Diskussionen und die Bedeutung von Lerntypen. In: F. Scheuermann (Hrsg.), Campus 2000. Lernen in neuen Organisationsformen, Münster, S. 135-148.
2. Günter, Daniel Rey (2009). E-Learning: Theorien, Gestaltungsempfehlungen und Forschung, Verlag Hans Huber, Hogrefe AG, Bern.
3. Kerres, Michael (2018). Mediendidaktik. Konzeption und Entwicklung digitaler Lernangebote, 5., erweiterte Auflage, Berlin, Boston: De Gruyter, 2018, [online] <https://www.degruyter.com/viewbooktoc/product/466624> [02.09.2019]
4. Kolb, Alice / Kolb, David (2018). Eight important things to know about The Experiential Learning Cycle, From the Australian Educational Leader Volume 40, Issue 3, 2018, [online] <https://learningfromexperience.com/downloads/research-library/eight-important-things-to-know-about-the-experiential-learning-cycle.pdf> [22.05.2019]
5. Kolb, David (1984). Experiential learning: experience as the source of learning and development, Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
6. Schäfer, Monika / Nistor, Nikolae (2004). Lernen mit Stil: Empirische Befunde und offene Fragestellungen zur Bedeutung der Lernstile in virtuellen Seminaren.

УДК 378.147.091.33

DOI 10.31652/2415-7872-2019-60-13-18

КЕЙС-МЕТОД ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРОФІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

О. В. Волошина, А. О. Бельдій

У статті розкрито особливості використання в освітній діяльності кейс-методу як засобу розвитку пізнавального інтересу студентів. Розкрито етапи становлення кейс-методу і його інтеграції в структуру освіти. Охарактеризовано варіанти комунікаційних процесів під час роботи з кейсом.

Розглянуто особливості побудови кейсів; вимоги до кейсів; принципи, на які потрібно опиратися при роботі з кейсом. Проаналізовано різні види кейсів за джерелом наповнення (практичні; навчальні; науково-дослідні). У контексті застосування кейс-методу при викладанні дисциплін педагогічного циклу виокремлено педагогічні ситуації, які доцільно використовувати в ролі кейсу. Виокремлено низку завдань, вирішенню яких сприяє застосування кейс-методу.

Ключові слова: кейс-метод; пізнавальний інтерес студентів; вимоги до кейсів; класифікація кейсів; етапи становлення кейс-методу; комунікаційний процес.

CASE-METHOD AS A WAY OF DEVELOPMENT OF COGNITIVE INTEREST OF STUDENTS IN THE PROCESS OF STUDYING SPECIALIZED DISCIPLINES

O. Voloshina, A. Beldiy

The article describes the specifics of using the case method in the educational activity as a means of developing the cognitive interest of students. The stages of formation of the case-method and its integration into the structure of education are revealed. It is stated that the purpose of the case method is to teach students to analyze information, to identify key problems, to choose alternative ways and to find the best option for solving problems, to evaluate the consequences associated with decision making, to be able to present the results of the analysis. In the article the variants of communication processes during the work with the case (teacher-student; student-teacher; student-student; internal communication of the student; internal communication of the teacher) that influence the formation of the personality of the future specialist are characterized. It considers the peculiarities of case building; requirements for cases; principles to be relied upon when dealing with a case. Different types of cases by source of filling are analyzed (practical, educational, research). Particularly detailed features of

training cases: illustrative; "Traditional" training (analytical and case studies, aimed at making management decisions). Characterized by "dead" and "live" cases. In the context of the application of the case-method in teaching the disciplines of the pedagogical cycle, pedagogical situations that are appropriate to use as a case are distinguished: situations of personal choice, role, problem-seeking, success, interaction, interest in cognition. As a result, there are a number of tasks that the case-method helps to solve.

Keywords: case method; cognitive interest of students; requirements for cases; classification of cases; stages of formation of the case-method; communication process.

Сучасний етап покращення якості освіти пов'язують з активним пошуком синергетичних методів, що демонструють, як можливо використовувати раніше накопичені знання для вирішення поставлених завдань. Педагогічна наука готова запропонувати відповідь на цей запит у вигляді кейс-технології, що включає відомі педагогічній науці методи, і можливість застосувати їх найбільш ефективно в реальній професійній ситуації. Цей інтегрований метод у сукупності з традиційними методами навчання спроможний призвести до необхідних результатів освіти.

Мета статті: розкрити особливості кейс-методу як засобу розвитку пізнавального інтересу студентів в процесі вивчення профільних дисциплін.

Слово «case» перекладається з англійської мови як «...випадок, ситуація, обставина, справа, історія, факт», а study – «вивчення, дослідження...». Case study – це метод дослідження, спрямований на вивчення конкретної ситуації, окремого випадку, наявного в реальній дійсності. Англійський термін case study (найчастіше українською перекладається як кейс-метод) є методом розбору реальних ситуацій. Він є базою технології «ситуативного навчання» [9].

Становлення кейс-методу і його інтеграція в структуру освіти складається з трьох етапів. На першому етапі зародження методу з'являється усвідомлення того, що практично-орієнтоване навчання більш ефективно порівнянно з лекціями й вивченням певного матеріалу, проте відсутні спроби його застосувати на практиці. Христофора Колумба Ленгделла, декана в Гарвардського університету з 1870 року, вважають основоположником цього методу в практиці освіти. Викладання на юридичному факультеті він починав з того, що проводив лекції, на яких розповідав, як застосовувати закон на практиці. Незабаром запропонував новий, революційний спосіб навчання. Студенти повинні були самостійно знайомитися зі справою і робити на основі застосування законів власні висновки. Для проведення занять Ленгделл підготував збірник матеріалів із завданнями для студентів, які були викладені на 2-5 сторінках. На заняттях студенти отримували необхідні навички роботи юриста: працювали у великих і малих групах, у яких обговорювали факти і суперечливі моменти, проводили дебати, а також аналізували різні думки; майбутні фахівці вчилися долати і вирішувати конфліктні ситуації, знаходити додаткові джерела інформації для доведення своєї правоти. Спочатку нововведення натрапило на різкий опір і обурення з боку студентів. Розмірковувати на задану тему виявилось набагато складнішим завданням, ніж просто відтворювати завчений текст. До 1895 року метод кейсів закріпився в Гарвардській школі права, а разом з нею ще в шести елітних юридичних вищих навчальних закладах.

У бізнес-середовищі кейси також прийшли з Гарварда. У 1908 році була створена Гарвардська школа бізнесу. Ідея організувати навчання навколо обговорення проблем, пов'язаних з бізнесом, виникла у першого декана школи Едвіна Гея. Метод кейсів до 1920 року був основним в юридичному та економічному навчанні, не втратив дотепер своєї актуальності. Складність використання цього методу в ті часи і сьогодні полягає в тому, що більшість викладачів не мають практичного досвіду ведення бізнесу або участі в судових засіданнях.

Другий етап становлення методу кейсів в освіті настає з М. Коплендом, маркетологом, який додав до своєї дисципліни опис декількох справжніх бізнес-проблем. Ця програма, опублікована у 1920 року, є першою збіркою бізнес-кейсів. Бізнес-кейси часто не мали однозначної відповіді, і студенти вчилися працювати в умовах невизначеності, коли потрібно опрацювати 49 кейсів. У результаті такого навчання більшість студентів ще в університеті формували для себе загальну концепцію розвитку бізнесу, різнобічно підходили до вирішення проблем, а також були готові до самоосвіти і самостійного розвитку у сфері бізнесу.

Уплинули на розвиток кейсів і їх формат сучасні інформаційні технології. Поступово кейси доповнювалися аудіо- і відеоматеріалами, а в 1962 році була розроблена комп'ютерна програма Harbus II. У 1991 році Гарвардська школа бізнесу і компанія Херох запустили спільний проект для перекладу 7000 кейсів в онлайн-режимі (вперше використали такий кейс на занятті в 1996 році) [1, с. 32].

У сучасній педагогіці метод кейсів визнано ефективним методом для формування професійних компетенцій людини, необхідних для успішного виконання цієї діяльності.

На думку І. Гладких, кейс-метод орієнтований не стільки на отримання конкретних знань, скільки на розвиток здібностей, умінь і навичок, серед яких особлива увага приділяється вмінню аналізувати великі

обсяги інформації. Це дозволяє не тільки навчитися аналізувати причинно-наслідкові зв'язки, але й створювати готовий результат, спрямований на майбутнє [5].

Кейс-метод відноситься до інтерактивних методів навчання. Як відомо, термін «інтерактивний» означає здатність взаємодіяти або знаходитися в режимі розмови, діалогу з будь-ким (людиною) або будь-чим (наприклад, комп'ютером). Режим діалогу «студент-викладач» або «студент-студент» сприяє створенню емоційного проблемного поля, в якому перетинаються думки до народження нової ідеї. Ефективність використання в процесі навчання інтерактивних методів підтверджуються такими даними: людина пам'ятає 10% прочитаного; 20% – почутого; 30% – побаченого; 50% – побаченого й почутого; 80% – того, що говорить сама; 90% – того, до чого дійшла в процесі діяльності [4, с. 28]. Таким чином, використання кейс-методу ставить студента в ситуацію активного учасника освітнього процесу. До речі, в обговорення проблеми, покладеної в кейсі, залучаються всі учасники групи, в тому числі й викладач. Обмін знаннями, думками, досвідом, способами діяльності дає можливість розширити поле комунікації.

Комунікації в процесі роботи з кейс-методом може відбуватися за кількома напрямками:

Проста комунікація. Викладач-студент. Традиційна передача навчальної інформації, зазвичай здійснюється на традиційній лекції. Студент знаходиться в позиції пасивного учасника освітнього процесу. Зворотній зв'язок відсутній.

Студент-викладач. Зворотній зв'язок існує, але процес спілкування здійснюється тільки між викладачем і одним студентом, інша частина студентів пасивна.

Студент-студент. У вирішенні поставленої проблеми або завдання залучається декілька членів групи. Між ними виникає діалогове проблемне поле.

Внутрішня комунікація студента. Відповідь на запитання вимагає мобілізації пам'яті, знань, досвіду; роздум над проблемою є процесом внутрішньої комунікації.

Внутрішня комунікація викладача. Обговорення проблемної ситуації відбувається під керівництвом викладача, який є рівноправним учасником цього процесу і так, як і студенти, мобілізує знання й досвід для ефективної організації процесу навчання.

Ю. Сурмін підкреслює, що в процесі вирішення проблеми, яка лежить в основі кейсу, важливо розглянути всі варіанти комунікацій, що впливають на формування особистості. Використання кейс-методу перетворює учасника освітнього процесу з об'єкта творчості в суб'єкт. «...Тепер студенти вже не просто знаючі люди, а фахівці, спроможні доактивної діяльності, які усвідомили процес пізнавальної діяльності. Вони не просто отримали знання від викладача, авідтворили їх...» [1, с. 66].

Розглянемо принципи, на які потрібно опиратися при роботі з кейсом:

- індивідуальний підхід до кожного студента, урахування його потреб і стилю навчання; для чого необхідно зібрати цю інформацію про студентів завчасно;
- забезпечення студентів достатньою кількістю наочних матеріалів, для вирішення завдань (статті у пресі, відео-, аудіо-матеріали, CD-диски);
- не завантажувати студентів великим обсягом теоретичного матеріалу, концентруватися лише на основних положеннях;
- можливість активної співпраці викладача і студента;
- формування у студентів навичок самоменеджменту, вміння працювати з інформацією;
- акцентування уваги на розвиток сильних сторін студента [1, с. 68].

Отже, кейс-метод – це метод навчання прийняттю рішень шляхом аналізу конкретних практичних ситуацій. Класичний кейс – це текст на 10-20 сторінках, який містить, як правило, різного роду інформацію про компанію, галузі, продукт тощо. У кінці кейса містяться питання для студентів. Зазвичай такі кейси повинні бути прочитані й проаналізовані студентами до заняття. На самому практичному занятті відбувається безпосереднє обговорення ситуації. При цьому студенти повинні продемонструвати розуміння теоретичних основ досліджуваних явищ, концепцій, підходів, описаних в курсі, а також уміти застосовувати теоретичні знання для аналізу конкретної ситуації і для формулювання рекомендацій [3, с. 14].

Метою кейс-методу є навчити студентів аналізувати інформацію, виокремлювати ключові проблеми, вибирати альтернативні шляхи й знаходити оптимальний варіант вирішення проблеми, оцінювати наслідки, пов'язані з прийняттям рішення, уміти презентувати результати проведеного аналізу. Під час виконання завдань, включених в кейс, студентам необхідно навчитися створювати модель практичної дії, що є ефективним засобом формування професійних якостей.

Однак кейс-метод може застосовуватися і в усіченому варіанті, не перевищуючи 1-2 сторінок тексту. При такому підході не потрібна попередня підготовка до розбору кейса студентами, достатньо прочитати текст кейса на практичному занятті. Методи роботи з усіченими кейсами не повинні особливим чином відрізнятися від роботи з класичними кейсами. Тут важливо досягти мети кейс-методу й пам'ятати про системний підхід у роботі з практичної ситуації. Усічені кейси досить легко можуть бути підготовлені

викладачами, можна використати матеріал із навчальної, аналітичної літератури, статистичних матеріалів, різних звітів, інформації про стан ринків, соціально-економічних характеристик підприємств, з наукових статей, монографій і наукових звітів, присвячених певній проблемі, джерел Інтернет.

Кейси мають відповідати наступним вимогам:

- ситуація повинна відповідати змісту теоретичного курсу й професійним потребам студентів;
- бажано, щоб ситуація відображала реальний, а не вигаданий професійний сюжет, у ній повинна бути відпрацьована ситуація «як є», а не «як може бути»;
- необхідно розробляти кейси на місцевому матеріалі й «вбудовувати» їх в поточний освітній процес;
- ситуація має бути проблемною, проте в ній має міститися необхідна й достатня інформація;
- необхідно, щоб ситуація відображала як позитивні (шлях до успіху), так і негативні приклади (причини невдач);
- ситуація повинна бути під силу студентам, але, зазначим, бути дуже простою;
- ситуація повинна бути описана цікаво; просто і зрозумілою мовою (доцільно наводити висловлювання, діалоги учасників);
- текст ситуаційної вправи не повинен містити підказок вирішення поставленої проблеми;
- грамотно складений кейс повинен наводити приклади рішень, які могли б послужити допомогою в майбутньому;
- бажано, щоб текст ситуаційної вправивимагав прийняття рішень, а не тільки оцінення раніше прийнятих інших рішень;
- хороший кейс прищеплює навички, необхідні в подальшому професійному житті, демонструючи модель, яку можливо взяти за зразок в реальному житті;
- ситуація повинна супроводжуватися чіткими інструкціями щодо виконання [6].

В основу класифікації кейсів можуть лягти цілі й завдання освітнього процесу:

- навчальні кейси аналізу та оцінки;
- навчальні кейси вирішення проблем і прийняття рішень;
- кейси, що ілюструють проблему, рішення або концепцію загалом.

За джерелом наповнення кейси класифікують на такі види.

1. **Практичні кейси.** Педагогічні практичні кейси повинні якомога реальніше відображати дійсність. У них повинна бути закладена проблема, яку майбутні педагоги, спираючись на отримані знання, повинні вирішити, тобто перетворити предметні знання в систему професійних знань, умінь і навичок.

2. **Навчальні кейси.** Відображають типові ситуації, з якими найбільш часто будуть зустрічатися педагоги в процесі своєї професійної діяльності. У таких кейсах на першому місці стоять навчальні та виховні завдання, що зумовлює велику частину умовності при відображенні в ньому життя. Вони характеризуються штучністю, «сукупністю» найбільш важливих і правдивих життєвих деталей. Такі кейси дозволяють бачити в ситуаціях типове й зумовлюють здатність аналізувати ситуації за допомогою аналогії [2].

І. Гладких навчальні кейси підрозділяє на наступні групи:

Ілюстративні (описові) – професійно викладені (іноді з авторськими коментарями) практичні приклади. Вони наочно демонструють конкретні положення теорії, вдалі рішення, приклади з практики. Їх можна використовувати для ілюстрації ефективного або неефективного вирішення тієї чи іншої проблеми.

Так, С. Емельянова наводить приклад ілюстративного кейса – конкретний випадок з практики Г. Форда, коли він застав групу кращих робітників під табличкою «Палити заборонено».

«Перша думка: треба їх покарати – оштрафувати, звільнити. Але Форд вчинив інакше. Він доброзичливо представився і з усіма обмінявся рукоштовками, дізнався їхні імена і цех, в якому вони працюють. Сказав гарні слова про роботу їх цеху, потім витягнув з кишені пачку сигарет: «Спробуйте мої – вони краще». Після того, як робітники взяли сигарети, доброзичливо зауважив: «Ось тільки даремно ви тут палите: бачите табличку? Давайте відійдемо звідси. Прошу вас, курити завжди можна тільки там. Тут палити небезпечно, можете викликати пожежу, яка всім нам дорого обійдеться» [8].

Цей випадок ілюструє приклад ефективного вирішення конфлікту за принципом «виграш – виграш». Але він не передбачає розгорнутого обговорення. Це просто ілюстрація того, «як можна зробити». Такі кейси можна взяти з літератури або з практики конкретних підприємств саме для демонстрації певних положень теорії або прикладів з практики.

«Традиційні» навчальні кейси орієнтовані на пошук рішення, призначені для проведення обговорень, самостійного аналізу і пошуку рішення. Серед них виокремлюють:

а) аналітичні кейси, які спрямовані на розвиток навичок вирішення аналітичних задач та аналізу ситуації (наприклад, провести SWOT-аналіз компанії, аналіз бізнес-плану, будь-якого методу управління, консультування тощо);

б) кейси, спрямовані на прийняття управлінських рішень, – вони вимагають розгорнутого обговорення, усебічного аналізу та оцінки з метою прийняття оптимального для цієї ситуації рішення.

Кейси цього типу можуть послужити основою для конструювання дискусії, мозкового штурму (і, відповідно, модерації як управління дискусією і мозковим штурмом), ділової (рольової) гри, соціально-психологічного тренінгу (або одного фрагмента цього тренінгу).

Наведемо приклад. Клієнт при оформленні індивідуального туру до Таїланду дізнається, що в новому році він перший на цьому напрямку і жартома заявляє, що турфірма в зв'язку з цим повинна надати йому знижку. Але знижки на цей тур не передбачені.

Як необхідно вчинити менеджеру? Чи може турфірма все ж таки надати клієнту знижку? Якщо так – то за який рахунок? Якщо ні – то чому? Як обґрунтувати свою відповідь, щоб не завдати шкоди іміджу фірми? [8].

3. Науково-дослідні кейси. Такі кейси спрямовані на залучення студентів до дослідної діяльності, на створення цікавих педагогічних проектів, метою яких є отримання нового знання. Такі кейси можуть містити роботи вчених, які займаються досліджуваною студентами проблемою дослідження, список літератури для самостійного опрацювання та інші джерела інформації, які сприяють наукового пошуку.

Деякі вчені розмежують кейси на «мертві» і «живі». До «мертвих» кейсів відносять кейси, в яких міститься вся необхідна для аналізу інформація. Для того, щоб «оживити» кейс, необхідно побудувати його так, щоб спрямувати студентів на пошук додаткової інформації для аналізу. Такий підхід дозволяє кейсу розвиватися й залишатися актуальним тривалий час [7].

О. Турянська виокремлює педагогічні ситуації, які можна використовувати в ролі кейсу, а саме: ситуації особистісного вибору, рольові, проблемно-пошукові, успіху, взаємодії, зацікавленості в пізнанні. Кожний вид педагогічної ситуації виконує певні функції (ціннісно-змістову, розвивально-пошукову, розвивально-практичну, соціально-орієнтовану, інформаційну); сприяє засвоєнню конкретного досвіду. О. Турянська зазначає, що педагогічні ситуації вибору й рольові ситуації актуалізують і розвивають у студентів естетичне та етичне емоційно-ціннісне ставлення до дійсності, сприяють усвідомленню власної системи духовних і життєвих цінностей, розвитку інтелекту. Проблемно-пошукові – забезпечують творчий пошук, активізацію пізнавальної діяльності, розвитку творчих здібностей. Ситуації успіху сприяють отриманню практичного досвіду, упевненості в собі, життєздатності. Ситуації взаємодії сприяють формуванню позитивного, толерантного ставлення до інших людей, комунікативних здібностей, соціального інтелекту. Педагогічні ситуації зацікавленості в пізнанні сприяють виникненню емоційно-ціннісного ставлення до дійсності, актуалізують пізнавальні інтереси, потреби, мотиви, забезпечують отримання досвіду пізнавальної діяльності [10].

Отже, використання кейсів сприяє вирішенню таких завдань:

- активізації знань для вирішення конкретної практичної ситуації професійної діяльності;
- розвитку умінь роботи з інформацією (оцінки, систематизації та застосування інформації);
- формуванню діалектичного мислення (вміння аналізувати різні, часом суперечливі явища), уміння діагностувати ситуацію й прогнозувати можливі варіанти її розвитку;
- розвитку комунікативної компетентності (уміння донести інформацію, переконувати, дискутувати, слухати й чути інших людей);
- розвитку як раціонального, так і творчого мислення (вміння формулювати нестандартні гіпотези й вчитися підтверджувати їх, знаходячи оригінальні рішення);
- формуванню умінь працювати в команді.

Отже, кейс-технологія сьогодні є інноваційною й актуальною, що дозволяє реалізувати практико-орієнтований характер підготовки майбутнього

Література

1. Анализ, или Анатомия Кейс-метода / Под ред. Ю. П. Сурмина. – Київ : Центр инноваций и развития, 2002. – 286 с.
2. Аникушина Е. А. Инновационные образовательные технологии и активные методы обучения: Методическое пособие / [Е.А.Аникушина, О. С. Бобина, А. О. Дмитриева, О. Н. Егорова, Т. А. Калянова и др.]. – Томск: В-Спектр, 2010. – 212 с.
3. Волошина О.В. Використання активних методів навчання при викладанні дисциплін педагогічного циклу / О. В. Волошина // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. – Випуск 48. – Вінниця, 2016. – С.13-16.
4. Волошина О.В. Педагогіка інновацій у вищій школі. Навчально-методичний посібник / О.В. Волошина. — Вінниця: ТОВ«Нілан-ЛТД», 2014. – 161 с.
5. Гладких И.В. Разработка учебных кейсов / И.В. Гладких. – СПб, 2010. – 183 с.
6. Гуцин Ю. В. Интерактивные методы обучения в высшей школе / Ю. В. Гуцин // Психологический журнал Международного университета природы, общества и человека «Дубна» DubnaPsychological Journal. –2012. –№ 2. –С. 1–8.

7. Долгоруков А. Метод case-study как современная технология профессионально-ориентированного обучения [Электронный ресурс] / А. Долгоруков. – Режим доступа: http://www.vshu.ru/lections.php?tab_id=3&a=info&id=2600.
8. Емельянов С.М. Управление конфликтами в организации. – М., 2006. – 63 с.
9. Метод изучения ситуаций (case-study) в образовании: его история и применение [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.elitarium.ru>.
10. Турянська О. Ф. Педагогічні ситуації, їх види, роль і місцев особистісно-орієнтованому навчанні історії в школі / О. Ф. Турянська // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. – 2010. – Вип. 3. – С. 118–128.

References

1. Analiz, ili Anatomiya Kejs-metoda / Pod red. Yu. P. Surmina. – Kiyiv : Centr innovacij i razvitiya, 2002. – 286 s.
2. Anikushina E. A. Innovacionnye obrazovatelnye tehnologii i aktivnye metody obucheniya: Metodicheskoe posobie / [E. Anikushina, O. S. Bobina, A. O. Dmitrieva, O. N. Egorova, T. A. Kalyanova i dr.]. – Tomsk: V-Spekt, 2010. – 212 s.
3. Voloshyna O.V. Vykorystannia aktyvnykh metodiv navchannia pry vykladanni dystsyplin pedahohichnoho tsykladu / O. V. Voloshyna // Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Seriya: Pedahohika i psykholohiia. – Vypusk 48. – Vinnytsia, 2016. – С.13-16.
4. Voloshyna O.V. Pedahohika innovatsii u vyshchii shkoli. Navchalno-metodychni posibnyk / O.V. Voloshyna. – Vinnytsia: TOV»Nilan-LTD», 2014. – 161 s.
5. Gladkih I.V. Razrabotka uchebnykh kejsov / I.V. Gladkih. – SPb, 2010. – 183 s.
6. Gushin Yu. V. Interaktivnye metody obucheniya v vyssheishkole / Yu. V. Gushin // Psihologicheskij zhurnal Mezhdunarodnogo universiteta prirody, obshestva i cheloveka «Dubna» Dubna Psychological Journal. – 2012. – № 2. – С. 1–8.
7. Dolgorukov A. Metod case-study как sovremennaya tehnologiya professionalno-orientirovannogo obucheniya [Elektronnyj resurs] / A. Dolgorukov. – Rezhim dostupa: http://www.vshu.ru/lections.php?tab_id=3&a=info&id=2600.
8. Emelyanov S.M. Upravlenie konfliktami v organizacii. – M., 2006. – 63 s.
9. Metod izucheniya situacij (case-study) v obrazovanii: egoistoriya i primenenie [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <http://www.elitarium.ru>.
10. Turianska O. F. Pedahohichni situatsii, yikh vydy, rol i mistsev osobystisno-orientovanomu navchanni istorii v shkoli / O. F. Turianska // Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka. – 2010. – Vyp. 3. – S. 118–128.

УДК 37.091.33:811.111'233

DOI 10.31652/2415-7872-2019-60-18-23

ВИКОРИСТАННЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Н. В. Зарічанська

orcid.org/0000-0002-0101-3992

В статті розглянуто особистісно-орієнтовані технології вивчення іноземних мов, що передбачають позитивний вплив на формування особистості через створення атмосфери взаєморозуміння учасниками навчального процесу. Доведено, що особистісно-орієнтоване навчання іноземних мов має базуватися на врахуванні особистісних якостей та інтересів студента й сприяє подальшому їхньому розвитку. Організація особистісно-орієнтованого навчання іноземних мов має трактуватися як процес створення у вищих закладах освіти таких педагогічних умов, які сприяють активному розширенню комунікативної компетенції студентів та становленню їх суб'єктності у процесі особистісно-орієнтованої розвивальної взаємодії в системі «викладач-студент».

Наголошено, що особистісно-орієнтований підхід розкриває особистісний характер розуміння майбутніми кваліфікованими фахівцями сенсу власного життя, процесу й результатів професійної діяльності, необхідності безперервного професійного розвитку і є основою формування в них художньої, естетичної, етичної, екологічної, правової, економічної, комунікативної, інформаційної тощо культури, громадянськості, патріотизму.

Ключові слова: іноземні мови, особистісно-орієнтовані технології, форми навчального процесу, комунікативні компетенції.

USE OF PERSONALLY-ORIENTED TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE LEARNING

N. Zarichans'ka

The article deals with personality-oriented foreign language learning technologies, which suggest a positive impact on personality formation through the creation of an atmosphere of mutual understanding by the participants of the educational process. It is proved that personal-oriented learning of foreign languages should be based on consideration of the personal qualities and interests of the student and promote their further development. Organization of personality-oriented learning of